

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
- 1. All questions are compulsory.**
  - 2. Figure to the right indicate maximum marks.**
  - 3. Write case law wherever applicable.**

- Q1.** Answer the following in not more than two sentences: - **(20)**
- Define "brain stem death" under TOHO Act, 1994?
  - What are the objectives of PCPNDT, Act, 1994?
  - Mention two grounds on which MCI can take disciplinary actions against Doctors.
  - What is "Express Consent"?
  - Define "embryo" under PCPNDT, Act, 1994.
  - Define 'Drug' under DMR (OA) Act, 1954.
  - Define "Deficiency in service" under Consumer Protection Act, 1986.
  - State any two rights of a registered medical Practitioner.
  - What is the significance of Hippocrates's Oath in Medical profession?
  - State two duties of doctors towards victims of sexual assault.
- Q2.** Write short notes on any four: **(20)**
- Doctrine of Informed consent.
  - Restrictions on removal and transplantation of human organs and tissues.
  - Medico-legal aspect of Road accident cases.
  - Ethics of Clinical Trials on fetuses
  - Medical Malpractices.
  - Legal issues faced by Victims of Bhopal Gas Tragedy.
- Q3.** Answer the following by giving reasons (any two) :- **(12)**
- A) "X" is nine weeks pregnant and is under Ayurvedic treatment. It is detected that the fetus has chromosomal abnormality. The Ayurvedic doctor performs the abortion in a registered medical clinic.
- Mention two prenatal diagnostic techniques.
  - When does law permit the use of prenatal diagnostic techniques?
  - Comment on the legality of an Ayurvedic doctor performing abortion.

- B) 'X' was admitted to hospital for treatment for food poisoning. A nurse kept a massage oil on his medicine rack. 'X's mother administered the massage oil in place of medicine due to which 'X' suffered an allergic skin reaction, for which he had to undergo expensive and prolonged treatment.
- What is medical negligence?
  - Against whom can 'X' claim damages and in which redressal forum?
  - What is the defense available to the defendant?
- C) "B" was standing on the road side when he was hit by a speeding car. He suffered a head injury and was rushed to hospital. After investigation it was found that the driver was drunk.
- What is the duty of hospitals towards accident victims?
  - Can the hospital insist on prior filing of F.I.R.?(Support your answer using case laws.)
  - Mention two laws under which the driver can be charged?

Q4. Answer the following (any four):

(48)

- Discuss the scope of Right to health and medical care through landmark cases decided by the Supreme Court.
- Explain in detail the Medico-legal aspects of sexual assault cases.
- Discuss in detail the various systems of medicine in India.
- What major changes did the applicability of Consumer Protection Act, 1986 make to medical practice?
- Explain Informed consent and Implied consent in light of Doctor Patient Contractual Relationship.
- Explain in detail the various provisions of TOHO Act, 1994 dealing with the authority of removal of human organs and tissues.

[३ तास]

[एकूण गुण :१००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सुचना: १) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
 २) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
 ३) उजवीकडील अंक अधिकतम गुण दर्शवितात.
 ४) उत्तरांमध्ये योग्य केस लॉ चा समावेश असावा.

१. एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा. (२०)
- अ) “ब्रेन स्टेम डेथ” ची व्याख्या लिहा.
 ब) पी सी पी एन डी टी कायद्याचे उद्दिष्टे लिहा.
 क) डॉक्टरांविरुद्ध MCI कोणत्या दोन आधारांवर दंडात्मक कारवाई करू शकते?
 ड) एक्सप्रेस संमती म्हणजे काय?
 इ) “एम्ब्रियो “ ची व्याख्या लिहा.(पी सी पी एन डी टी कायदा,१९९४ नुसार)
 फ) डी एम आर (ओ ए) कायदा, १९५४ अन्वये “ड्रग” ची व्याख्या लिहा.
 ग) “डीफीशीयन्सी इन सर्विस” ची ग्राहक संरक्षण कायदानुसार व्याख्या लिहा.
 ह) नोंदणी कृत वैद्यकीय अधिकारांचे कोणतेही दोन अधिकार नमूद करा.
 ई) “हिप्पोक्रेटस ओथ” चे वैद्यकीय व्यवसायातले महत्व सांगा.
 ज) लैंगिक हल्ल्याच्या पिडीतांसाठी डॉक्टरांचे कोणतेही दोन कर्तव्ये नमूद करा.
- प्र२. टिपा लिहा.(कोणतेही चार) (२०)
- अ) इन्फोर्मड् कन्सेंट (माहितीपूर्ण संमती) चे सिद्धांत.
 ब) मानवी अवयवांचे प्रत्यारोपणावरील निर्बंध
 क) रस्ते अपघातांबद्दलचे न्यायवैद्यक पैलू.
 ड) नवजात अर्भकांवरील वैद्यकीय चाचण्यांची नैतिक पैलू.
 इ) वैद्यकीय गैरप्रकार.
 फ) भोपाल वायुगळती पीडीतांच्या कायदेशीर अडचणी.
- प्र३. सोडवा (१२)
- अ) “X” हि स्त्री गरोदर असून तीस नऊ आठवड्यांची प्रेग्नन्सी आहे. एका नोंदणीकृत क्लिनिकमध्ये हि गरोदर स्त्री गर्भपात करून घेते. सदर गर्भपात एका आयुर्वेदिक डॉक्टराकडून केला जातो. (अर्भकाच्या क्रोमोझोमल अबनॉर्मलीटीसच्या आधारावर सदर गर्भपात केला जातो.)

- १) कोणत्याही दोन प्रिन्टेल डायग्नोस्टिक चाचण्यांची माहिती द्या.
  - २) कायदानुसार कोणत्या दोन प्रिन्टेल डायग्नोस्टिक चाचण्यांना परवानगी देण्यात येते.
  - ३) आयुर्वेदिक डॉक्टराकडून करण्यात येणाऱ्या गर्भपाताची कायदेशीर बाजू पडताळा.
- ब) अन्नातून विषबाधा झालेल्या 'X' ला रुग्णालयात दाखल केले जाते. एका परीचारीक्रेने रॅक्वर ठेवलेल्या मसाज तेलाला औषध समजून सदर रुग्णाची आई त्यास ते पाजते. 'X' ला त्यामुळे अॅलर्जीक स्कीन रिअॅक्शन होते. व त्यासाठी त्यास महागडी व लांबलचक वैद्यकीय उपचार करून घ्यावा लागतो.
- १) वैद्यकीय हलगर्जीपणा म्हणजे काय?
  - २) 'X' ह कोणाकडून नुकसानभरपाई मागू शकतो व कोणत्या न्यायालयामार्फत?
  - ३) प्रतीवादीस कोणते डीफेन्स घेऊ शकतो.
- क) रस्त्यावर उभे असलेल्या "B" ला एका भरधाव कारची धडक लागते. त्याच्या डोक्याला जबर दुखापत होते व तिला रुग्णालयात दाखल केले जाते. तपासणीअंती वाहन चालक मद्यधुंद अवस्थेत असल्याचे समजते.
- १) अपघातग्रस्तांसाठी रुग्णालयांचे कर्तव्य नमूद करा.
  - २) आधी F.I.R नोंदविण्याबद्दल रुग्णालय अडून राहू शकते का? (केसलॉच्या आधारे लिहा.)
  - ३) वाहनचालकावर कोणत्या दोन कायदान्वये कारवाई केले जाऊ शकते?

प्र४. सविस्तर लिहा. (कोणतेही चार)

(४८)

- अ) आरोग्य व वैद्यकीय उपचाराच्या अधिकारावर सविस्तर लिहा. (उत्तरासाठी सर्वोच्च न्यायालयाकडून दिल्या गेलेल्या न्यायनिर्णयांचा आधार घ्या.)
- ब) लैंगिक हल्ल्यांच्या बाबतीतले सर्व न्यायवैद्यक पैलू सविस्तर तपासून पहा.
- क) भारतातील विविध वैद्यकीय व्यवसायांबद्दल माहिती लिहा.
- ड) ग्राहक संरक्षण कायदा, १९८६ आल्यानंतर वैद्यकीय क्षेत्रात कोणते महत्वाचे बदल घडले?
- इ) डॉक्टर-रुग्ण ह्यांच्यामधील न्यायालयामधील इन्फोर्मड कन्सेंट व इम्प्लाइड कन्सेंट ह्याबद्दल सविस्तर लिहा.
- फ) मानवी अवयव काढणे व प्रत्यारोपण करणे ह्याबाद्दलचे टोहो कायदा, १९९४ मधील विविध कायदेशीर पैलू लिहा.

*****